

Streszczenie

mgr Dariusz Surel

Tytuł rozprawy:

Prospektywna projekcja rozwoju gerontechnologii w Polsce

Tematyka niniejszej rozprawy doktorskiej dotyczy kwestii antycypowania rozwoju gerontechnologii w perspektywie długookresowej. Podjęcie się jej zostało podyktowane następującymi zidentyfikowanymi lukami badawczymi: (i) słabym rozpoznaniem problematyki gerontechnologii oraz uwarunkowań jej rozwoju zarówno w krajowej, jak i zagranicznej literaturze naukowej; (ii) niewystarczającą identyfikacją interesariuszy rozwoju technologii wspomagających osoby starsze; (iii) brakiem metodyki ukierunkowanej na projektowanie rozwoju gerontechnologii w perspektywie długookresowej.

Dążenie do wypełnienia wskazanych luk badawczych znalazło odzwierciedlenie w sformułowaniu problemów badawczych, które koncentrują się na: (i) określeniu czynników stymulujących i ograniczających rozwój gerontechnologii w Polsce, (ii) identyfikacji grup interesariuszy uczestniczących w procesie projekcji ich rozwoju oraz (iii) opracowaniu metodyki projektowania rozwoju gerontechnologii w perspektywie długookresowej.

Na podstawie przeprowadzonych studiów literaturowych sformułowano następujące hipotezy badawcze, stanowiące metodyczną egzemplifikację pytań badawczych: H1: Czynniki o charakterze technologicznym, ekonomicznym i społecznym są kluczowe w kontekście rozwoju gerontechnologii w Polsce w perspektywie 2050 roku; H2: Kluczowymi interesariuszami rozwoju gerontechnologii w Polsce są seniorzy, bliscy osób starszych, producenci technologii oraz domy pomocy społecznej; H3: Zastosowanie hybrydy metod foresightowych (jakościowych i ilościowych) umożliwia antycypacyjne projektowanie rozwoju gerontechnologii w perspektywie długookresowej.

Na potrzeby weryfikacji postawionych hipotez badawczych określono cel główny i sześć celów szczegółowych. Za główny cel rozprawy przyjęto opracowanie metodyki projekcji rozwoju gerontechnologii w perspektywie długookresowej. Realizacja celu głównego rozprawy wiązała się z osiągnięciem następujących celów szczegółowych: (i) identyfikacją kluczowych czynników stymulujących i ograniczających rozwój gerontechnologii w Polsce; (ii) identyfikacją kluczowych interesariuszy rozwoju gerontechnologii w Polsce; (iii) opracowaniem założeń doboru metod badawczych umożliwiających projekcję rozwoju

gerontechnologii w perspektywie długookresowej; (iv) operacjonalizacją metodyki badań foresightowych na potrzeby antycypacji rozwoju gerontechnologii; (v) opracowaniem scenariuszy i marszruty rozwoju wybranej gerontechnologii w Polsce; (vi) opracowaniem rekomendacji w zakresie stosowania metodyki projekcji gerontechnologii w perspektywie długookresowej oraz rozwoju gerontechnologii w Polsce.

W procesie badawczym zastosowane zostały różnorodne metody i techniki badawcze, umożliwiające pozyskiwanie i przetwarzanie wiedzy z zakresu zarządzania strategicznego, foresightu oraz gerontechnologii. Zastosowano jakościowe oraz ilościowe metody: analizę i krytykę piśmiennictwa, badania dokumentów, panel ekspercki, badania ankietowe (CAWI), analizę TEEPSE, analizę i konstrukcję logiczną oraz metody statystyczne. Z kolei w opracowanej metodyce projekcji rozwoju gerontechnologii zastosowano 14 metod foresightowych, zarówno o charakterze jakościowym i ilościowym: analizę megatrendów, przegląd literatury, analizę TEEPSE, mapowanie technologii, analizę patentową, analizę interesariuszy, badania ankietowe, scenariusze rozwoju gerontechnologii, panel ekspercki, burzę mózgów, marszrutę rozwoju gerontechnologii, ocenę wpływu na społeczeństwo, wywiady pogłębione, zogniskowany wywiad grupowy.

Przeprowadzone w rozprawie studia i badania pozwoliły na: (i) opisanie bieżącego stanu wiedzy na temat gerontechnologii; (ii) identyfikację czynników stymulujących i ograniczających rozwój gerontechnologii w Polsce w perspektywie 2050 roku; (iii) identyfikację interesariuszy oraz ich poziomu siły wpływu i zaangażowania w rozwój gerontechnologii w Polsce w 2023 roku oraz w perspektywie 2050 roku; (iv) opracowanie autorskiej metodyki projektowania rozwoju gerontechnologii przy użyciu metod i technik foresightowych; (v) opracowanie kanwy bazowej marszruty rozwoju gerontechnologii; (vi) przeprowadzenie badania na potrzeby weryfikacji zaprojektowanej metodyki projekcji rozwoju gerontechnologii w perspektywie długookresowej, na przykładzie technologii robotów wspomagających funkcjonowanie osób starszych w Polsce w perspektywie 2050 roku; (vii) opracowanie scenariuszy rozwoju technologii robotów wspomagających funkcjonowanie osób starszych w Polsce w perspektywie 2050 roku; (viii) opracowanie marszruty rozwoju technologii robotów wspomagających funkcjonowanie osób starszych w Polsce w perspektywie 2050 roku; (ix) sformułowanie rekomendacji w zakresie stosowania metodyki projekcji gerontechnologii w perspektywie długookresowej oraz rozwoju gerontechnologii w Polsce.

Badania ankietowe obejmujące identyfikację interesariuszy oraz czynników wpływających na rozwój gerontechnologii w Polsce, zostały przeprowadzone z wykorzystaniem techniki CAWI. W badaniu udział wzięło 602 mieszkańców Polski, reprezentujących osoby starsze (w wieku 65 lat i więcej) lub powiązane z opieką nad osobami starszymi, bądź rozwojem gerontechnologii. Weryfikacja zaproponowanej w dysertacji autorskiej metodyki została przeprowadzona zaś przy udziale dwóch zespołów badawczych: zespołu realizującego proces badawczy oraz zespołu ekspertów, w którego skład wchodziły osoby powiązane z analizowaną technologią. Zespół ekspertów składał się z 23 osób, będących przedstawicielami różnych sfer oraz dziedzin, różniących się wiekiem, poziomem wykształcenia, a także rodzajem powiązania z obszarem gerontechnologii. W skład zespołu ekspertów wchodził seniorzy, bliscy osób starszych, producent technologii, przedstawiciele hospicjów i podmiotów związanych z ochroną zdrowia, a także reprezentanci biznesu, administracji oraz nauki.